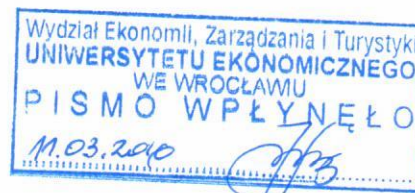

Prof. zw. dr hab. Irena Hejduk
Szkola Główna Handlowa
w Warszawie

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Tomasza Weremija zatytułowanej

„Konkurencyjność i innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw na rynku paliw płynnych
w Polsce”

przygotowanej pod kierunkiem Prof. dr hab. Jarosława Witkowskiego

Jedną z koncepcji konkurencyjności, która pozwala na określanie źródeł przewagi konkurencyjnej, jest koncepcja kluczowych kompetencji przedsiębiorstwa autorstwa G.Hamela i C.K.Prahalada. Pozostaje pytanie czy założenia tej koncepcji sprawdzają się w przypadku kreowania pozycji konkurencyjnej małych i średnich przedsiębiorstw na rynku paliw płynnych? Autor przyjął założenia, że tym co pozwala przedsiębiorstwom sektora MSP osiągać przewagę konkurencyjną na rynku paliw płynnych jest rozwój innowacyjności – co w świetle wyżej wspomnianej koncepcji - można uznać za ze wszech miar zasadne.

Doktorant przyjął kilka celów swojej rozprawy i podzielił je na cele: główny, cele szczegółowe oraz hipotezy (badawczą i hipotezy pomocnicze). Jako cel główny Autor przyjął: *..”identyfikację obszarów oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, które wpływają na konkurencyjność MŚP na rynku paliw płynnych w Polsce. Cele szczegółowe to: – prezentacja i ocena rynku paliw płynnych w Polsce; - identyfikacja i analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych funkcjonowania MŚP oraz ustalenie wpływu innowacji na poziom konkurencyjności MŚP na rynku paliw w Polsce.*

Autor sformułował następującą hipotezę badawczą rozprawy „*Konkurencyjność MŚP zależy od przyjętej strategii konkurencji, dostosowanej do trendów określonych przez liderów rynku paliw.*” oraz przyjął w rozprawie następujące hipotezy pomocnicze:

1. Wybrane uwarunkowania fiskalne i prawne w znaczący sposób ograniczają rozwój MŚP na rynku paliw w Polsce.

2. Uzyskanie wysokiego poziomu konkurencyjności jest dla MŚP gwarancją przetrwania i rozwoju na rynku paliw płynnych w Polsce.

3. Innowacje wdrożone przez liderów rynku paliw płynnych wpływają na wzrost konkurencyjności MŚP w danym łańcuchu dostaw.

4. Rozwój szarej strefy na rynku paliw płynnych w Polsce istotnie obniża konkurencyjność przedsiębiorstw MŚP działających legalnie na tym rynku.

Autor przeprowadził badania empiryczne z wykorzystaniem własnoręcznie skonstruowanego w dwóch wersjach kwestionariusza ankiety, która została rozesłana do aktywnych przedsiębiorstw działających na rynku paliw płynnych.

Badania były prowadzone dwukrotnie w 2011 r i w 2013 r. (*dziś mamy 2016 r. i wobec nieco zmienionej sytuacji na rynku paliw może zachodzić obawa czy mogą one być aktualne i stanowić podstawę do wnioskowania*). Pierwszy kwestionariusz skierowany został do dużych przedsiębiorstw realizujących usługę przewozów paliw dla koncernów krajowych i zagranicznych oraz mniejszych wybranych firm przewożących paliwo jako podwykonawcy (łącznie 50 firm). Druga wersja kwestionariusza posłużyła do przebadania stacji paliw należących do koncernów (97 stacji) oraz stacji prywatnych należących do sektora MŚP (100 stacji).

Praca jest przygotowana bardzo rzetelnie zwłaszcza w warstwie metodycznej, hipotezy pracy bogato udokumentowane, i mimo, że cele pracy nie zostały dokładnie powiązane z postawionymi hipotezami to sama praca prezentuje logiczną całość dobrze udokumentowaną.

Widać tu wyraźny wpływ promotora pracy, którego warsztat naukowy cechuje taka sama rzetelność i dokładność.

Rozprawa w swoim kształcie i zakresie merytorycznym spełnia wymogi samo-dzielnej pracy naukowej.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów i zakończenia, zarówno teoretycznych i praktycznych; zróżnicowanych pod względem struktury, objętości i zawartości treści.

Rozdział pierwszy zatytułowany: „Źródła konkurencyjności i kierunki rozwoju przedsiębiorstw sektora MŚP” składa się z 4 punktów, w których Autor w sposób rzetelny i szczegółowy dokonuje przeglądu pojęć i ich klasyfikacji zawartych w bogato cytowanej literaturze przedmiotu z obszaru konkurencyjności przedsiębiorstw, przewag konkurencyjnych i innowacji. Co jest ciekawym novum zaprezentowanym w niniejszej pracy to podjęta przez Autora próba powiązania teoretycznych koncepcji z wynikami badań różnych autorów prezentowanych w periodykach naukowych. Brakuje mi w tym rozdziale tylko odwołania się do bogatej literatury zagranicznej a przecież pojęcia do jakich odwołuje się Autor są obecne w znacznie szerszym zakresie w światowej literaturze przedmiotu i nawiązanie lub zacytowanie znanych twórców tych pojęć znacznie wzbogaciło by pracę.

Rozdział drugi zatytułowany: „Analiza rynku paliw płynnych w Polsce” zawiera pojęcia związane z charakterystyką łańcucha dostaw paliw płynnych w Polsce, analizę detalicznego rynku paliw oraz strategię i procedury budowania przewagi konkurencyjnej MŚP na rynku paliw. Autor prezentuje w tym rozdziale takie problemy jak: rola transportu w łańcuchu dostaw na rynku paliw płynnych, ekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania detalicznego rynku paliw płynnych czy bariery rozwoju MŚP na rynku paliw płynnych wśród których wlicza np. niezwykle istotną barierę ograniczenia dostępu do źródeł finansowania.

W trzecim rozdziale zatytułowanym „Rozwiązania innowacyjne w budowaniu przewagi konkurencyjnej MŚP w transporcie paliw płynnych” Autor przedstawia własną innowację opracowaną przez Autora i wdrożoną w grupie LOTOS, która poprawiła warunki działania nie tylko u wdrażającego innowację lidera rynku paliw płynnych ale także przyczyniła się do poprawy warunków działania przedsiębiorstw sektora MŚP na tym rynku poprzez obniżenie zagrożenia stratami wynikającymi ze zmieszania paliwa i nieuczciwych praktyk w czasie transportu.

Rozdział czwarty zatytułowany „Konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw sektora MŚP na rynku paliw płynnych w Polsce w świetle wyników badań” stanowi metodologiczną część rozprawy w której Autor formułuje wnioski z przeprowadzonych badań czynników determinujących sukces na rynku paliw płynnych co – Jego zdaniem może być wykorzystane do analizy sposobów tworzenia przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw i do porównywania ich pozycji konkurencyjnych; w rozdziale tym Autor zawarł także wyniki własnych badań empirycznych. Podsumowując jednak wyniki badań Autor nie potrafił dokonać prawidłowej syntezy obserwowanych zjawisk, koncentrował się zbyt mocno na szczegółach np. dotyczących parametrów zapłonu a nie wskazaniem dotyczącymi działań na rzecz obniżki kosztów. To czego mi w tym rozdziale brakuje to także próby porównań z rozwojem czy dynamiką tego rozwoju w skali globalnego rynku paliw płynnych bądź choćby porównania z wybranymi krajami na rynku europejskim.

Zakończenie jest próbą podsumowania efektów przeprowadzonych badań w kontekście sformułowanych założeń oraz wniosków dotyczących projekcji dalszych perspektyw badawczych.

Bibliografia i załączniki umieszczone w pracy nie budzą większych zastrzeżeń ale – jak już wspomniałam wcześniej – brakuje mi odwołania do światowej literatury przedmiotu w recenzowanej obszarowo tematyce. W pracy występują nieliczne błędy językowe i korektorskie, które jednak nie wpływają na pozytywny odbiór pracy.

Z uwag merytorycznych to można zaznaczyć brak uwzględnienia wśród czynników determinujących przewagę konkurencyjną tak ważnego czynnika jakim jest zaufanie. Autor w swoich rozważaniach tej kategorii jakby nie zauważył a coraz więcej badaczy i autorów prac z tego zakresu zwraca uwagę na ten czynnik. Zaufanie jest kategorią, która może mieć decydujący wpływ na pozycję konkurencyjną każdej firmy, siłę jej marki itp. Zabrakło mi też w pracy porównań wyników badań empirycznych prowadzonych w sektorze w Polsce z wynikami badań europejskich. W rozdziałach poprzedzających Autor co prawda czasem cytuje takie badania ale nie podaje jak się ma pozycja naszych firm z sektora MŚP z firmami europejskimi. A przecież wnioski nasuwają się same.

Wiele też wątków zwłaszcza w części teoretycznej rozprawy poruszanych przez Doktoranta nie znalazło swojego odzwierciedlenia w badaniach lub też nie było związanych bezpośrednio z przedmiotem rozprawy.

Zgłaszane w niniejszej opinii wątpliwości recenzenta,- sędzę ,że wyjaśni sam Doktorant w trakcie dyskusji w ramach już publicznej obrony pracy.

Biorąc pod uwagę powyższą pozytywną ocenę recenzowanej rozprawy, uznaję że praca spełnia wymagania Ustawy o stopniach i tytule naukowym (z dnia 14 marca 2003 r).i wnioskuję o dopuszczenie jej do kolejnych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Warszawa, 4 luty 2016 roku

